

Hassas Konular

Pekin Hükümeti Doğu Türkistan Teşkilâtlarını Pekin Olimpiyat Oyunlarının Güvenliğine Yönelik Tehdit Olarak Görmekte

Erkin Emet

29 Şubat 2008

Uluslararası İnsan Hakları Örgütleri ve Batı ülkeleri Pekin Hükümetinin Çin'deki İnsan Hakları İhlalleri durumunu iyileştirme sözünü yerine getirme konusunda verdiği sözünde durması gerekliliğinin vurgulanmakta olduğu bugünkü günde Çin Hükümeti Doğu Türkistan Güçlerinin Pekin Olimpiyat Oyunlarının güvenliğine yönelik tehdit oluşturduğunu ileri sürmekte. Çin Dış İşleri Bakanlığı İç Güvenlik Dairesi Başkan Yardımcısı Niu Çingbao 20 Şubat günü Brüksel'deki güvenlikle ilgili bir toplantıda yaptığı açıklamada Doğu Türkistan Güçlerinin Pekin Olimpiyat Oyunlarına saldırı düzenlemeyi planladığını ileri sürmüştür. Çin'in bu ileri sürdüklerine dünya devletleri ve uzmanlar şüpheyle yaklaşmakta.

Çin Dış İşleri Bakanlığı Yetkilisi Niu Çingbao Belçika'nın başkenti Brüksel'de Madrid Klübü ile Doğu Batı Enstitüsü'nün ortaklaşa düzenlediği "Uluslararası Terörizme ve Örgütlü Suçlulara Karşı Mücadele" konulu bu toplantıda yaptığı konuşmasında, Doğu Türkistan terör güçlerinin yurt içi ve yurt dışındaki Çin kuruluşlarına saldırı düzenlemek için plan yaptığını, 2008 Pekin Olimpiyat Oyunlarına yönelik terör saldırısı düzenlemeyi planladığını ileri sürmüştür.¹

Niu Çingbao'nun bu açıklamayı yaptığı zamanın Çin Güvenlik güçlerinin 4 Şubat tarihinde Ürümcü Tanrıdağ Belediyesi Bahit Caddesi Bahit sitesindeki bir daireye düzenlediği operasyonda 2 Uygur genci öldürüp 16 genci tutukladığı zamana denk gelmesi insanı düşündürmektedir.² Aynı zamanda Uygur Özerk Bölgesi Komünist Parti Genel Sekreteri Vang Leçuan merkezi Hong Kong'da bulunan Sumruh (Feng Huang TV) Televizyonunda yaptığı açıklamada, Doğu Türkistanlı bölücülerin çökertildiğini açıklamıştır.³ Niu Çingbao Brüksel'de bu konuyla ilgili yaptığı açıklamada, 4 Şubat günü Ürümcü'de ortaya çıkan bu olayı hangi teşkilatın yaptığına değinmemiş, sadece bu olayı "Doğu Türkistan terör örgütleri yapmıştır" demekle yetinmiştir.⁴

Bazı uzmanlar Çin Halk Cumhuriyeti Dış İşleri Yetkilisi Niu Çingbao'nun Brüksel'de yaptığı açıklamanın Uluslararası İnsan Hakları Örgütlerinin Olimpiyat Oyunlarının yaklaşmakta olan günümüzde Çin'e insan hakları karnesini düzeltmesi için baskı yapmakta olduğu döneme denk gelmesine dikkat çekmektedir. Dünya Uygur Kurultayı Sözcüsü Dilşat Reşit bu konuda yaptığı basın açıklamasında, Çin Hükümetinin Dünya Kamuoyuna verdiği sözü tutmadığını, Çin'deki, özellikle Doğu Türkistan'daki İnsan Haklarında hiçbir düzelme olmadığını, tersine Çin'in baskı politikasını gittikçe artırdığını belirtmiştir. Dilşat Reşit açıklamasında Doğu Türkistanlılara yöneltilen bu tip suçlamaların Çin'in Doğu Türkistan'da yürütmekte olduğu baskı siyasetini meşrulaştırmak için yaptığını vurgulamıştır.⁵

Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları Gözetleme Teşkilatının raporlarında, Çin Halk Cumhuriyetini terörizme karşı mücadeleyi bahane ederek, Uygurları kültürel haklarını elinden aldığını ve yargısız infaz yaptığını belirtmiş ve Çin'in bu politikasını kınamıştır. Amerika Birleşik Devletleri Özgürlük Evi'nin hazırladığı insan hakları raporunda da

¹ .<http://www.rfa.org/Uyghur/20/02/2008>

² . Hong Kong Xingdao Gazetesi, 18/02/2008

³ . <http://www.rfa.org/Uyghur/23/02/2008>

⁴ .<http://www.rfa.org/Uyghur/20/02/2008>

⁵ . <http://www.rfa.org/Uyghur/22/02/2008>

Pekin Hükümeti'nin Uygur Türklerine yönelik yürütmekte olduğu baskı politikası eleştirilmiştir. Pekin Hükümeti ise Dünya devletlerini Doğu Türkistan terör güçlerine karşı mücadelede işbirliği yapmaya çağırılmaktadır.

Çin Dış İşleri Bakanlığı İç Güvenlik Dairesi Başkan Yardımcısı Niu Çingbao Brüksel'deki toplantıda ilgili devletleri Olimpiyat Oyunlarının güvenliği için Çin ile işbirliği yapmaya çağırılmış, bu açıklamadan önce Çin basınında Doğu Türkistan güçlerinin Olimpiyat oyunlarına karşı biyokimya silahlarla saldırı düzenleme planı içerisinde olduğu ileri sürülmüştür.

Çin Şin Hua Haber Ajansının 6 Şubat 2008 tarihli haberinde, Çin güvenlik güçlerinin Olimpiyat Oyunlarına yönelik düzenlenme ihtimali olan biyokimyasal saldırıya karşı koymak için eğitilmekte olduğu belirtilmiştir.⁶ Dünya Uygur Kurultayı sözcüsü Dilşat Reşit Hür Asya radyosuna yaptığı açıklamada, Doğu Türkistan teşkilatlarının kimyasal silah kullanacak güce sahip olmadığını, Doğu Türkistanlıların kendi kaderlerini kendilerinin belirlemesi mücadelesi yapmakta olduğunu, Çin Hükümetinin Doğu Türkistan teşkilatlarına yönelik yaptıkları bu tip suçlamaların ise Çin'de Uygur Türklerine yönelik asimilasyon politikasını meşrulaştırmak çabasından ibaret olduğunu belirtmiştir.⁷

Uzmanlar Amerika Birleşik Devletlerinin bu olaya ihtiyatlı yaklaşmakta olduğunu, Amerika'nın Olimpiyat Oyunlarının güvenliği ile ilgilenmekte olmasına rağmen, Çin Hükümetinin Uygurlara yönelik yürütmekte olduğu baskı politikasına ortak olmak istemediğini ileri sürmektedirler. FBI İdaresi Başkanı Miller'in Ocak ayında Pekin'e yaptığı ziyaretinde, Olimpiyat oyunlarının güvenliğine yönelik sahip olduğu tecrübelerinden Çin'in yararlanabileceğini, ancak ülke içerisinden kaynaklanan güvenlik sorununa karışmak istemediğini belirtmiştir.⁸

Erkin Emet, Yrd.Doç.Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü öğretim üyesidir.

KÖKSAY E-Bülteni, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı (KÖKSAY) tarafından çıkarılmaktadır. KÖKSAY bağımsız ve bağlantısız, günlük siyasî konumu olmayan bir kurumdur; merkezine Türkiye ve Türk dünyasını alarak araştırmalarını ulusal ve uluslar arası sosyal, siyasî ve stratejik konulara yoğunlaştırır, araştırma ve incelemeler yapar. Dolayısıyla, bu yayında ifade edilen bütün görüşler, değerlendirmeler ve varılan sonuçlar yalnızca yazarlarına aittir.

© 2008, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı. Bütün hakları saklıdır.

⁶ . <http://www.xinhua.cn/06/02/2008>

⁷ . <http://www.rfa.org/Uyghur/20/02/2008>

⁸ . <http://www.rfa.org/Uyghur/20/02/2008>